

To døde børn (14. marts 1966)

I 1991 blev der på foranledning af den tyske regering oprettet en særlig arbejdsgruppe, der skulle efterforske de forbrydelser, den østtyske regering og grænsevagterne måtte have begået. Bl.a. sørgede man for så nøjagtigt som muligt at indsamle de tilgængelige informationer, som der var om hver enkelt sag. Næsten 24.000 sager blev undersøgt de følgende 9 år. De førte til 877 anklager, 211 domsafsigelser og heraf 22 fængselsstraffe. Den følgende beretning er en rekonstruktion af begivenhederne.

Kilde: Volker Koop (1996): Den Gegner vernichten. Die Grenzsicherung der DDR. Bonn Bourvier Verlag, s. 346-347.

Gerningstidspunkt: 14 marts 1966, omkring kl. 19.10.

Gerningsstedet: Berlin, Treptow.
Grænseanlægget i havekolonien *Sorgenfri*.

Enhed: 1. grænsebrigade, Grænseregiment 37, 3. kompagni.

Ofre: 2 drenge, 10 og 13 år.

I aftentimerne den 14. marts 1966 blev to drenge på henholdsvis 10 og 13 år skudt af en vagt fra DDR's grænsetropper. Drengene blev opdaget i sikringslinjen i en havekoloni i Berlin-Treptow og beskudt særdeles voldsomt. Det på trods af at vagters brug af våben mod børn var forbudt ved lov. En toldpatrulje fra Vestberlin hørte mellem 25 og 30 skud, der blev afgivet i byger. En forbipasserende hørte ligeledes skuddene. En beboer i den overfor liggende vestlige havekoloni fandt i kolonihavehusets klædeskab et projektil fra et østtysk militærvåben. Hvem skuddene gjaldt, kunne de vestlige myndigheder først finde ud af to dage senere gennem fortrolige oplysninger fra det østberlinske politisygehus.

Den 13-årige blev ramt i hovedet og var død på stedet. Den 10-årige kæmpede i flere timer mod døden. En militærperson udtrykte sin bestyrtelse. Han havde stået ved siden af båren i 20 minutter og hørt barnets rallen. Reglerne af 1964 for anvendelsen af skydevåben sagde

tydeligt, at der overfor børn ikke måtte anvendes skydevåben. I de militære tjenesteforskrifter og pligter blev befalet: »...forsøg på at bryde gennem grænsen kan ikke tillades, krænker af grænsen skal foreløbig anholdes eller uskadeliggøres...«.

Sagen blev undersøgt i denne ånd. Alt blev gjort for at dække over denne, som det hed, »tungtvejende hændelse«. Fra den øverste ledelse blev hemmeligholdelsen befalet, tropperne fik indskærpet, at anvendelsen af skydevåbenet var retfærdiggjort. Vagtposten havde handlet »rigtigt og initiativrigt«, erklærede den østberlinske bykommandant, generalmajor P., og han benyttede anledningen til at invitere skytten til en reception og medaljeoverrækkelse. På den anden side havde man grunde til hurtigt at brænde børnenes lig, forfalske dødsattesten og at lyve overfor forældrene om de virkelige dødsårsager. Man ville bilde forældrene ind, at den 10-årige skulle være druknet i en flod i Treptow.

Sønnen skulle i en lille by i nærheden af Leipzig være blevet slået ihjel af et strømslag, forklarede man moderen til den 13-årige. For at overbevise moderen fik hun udleveret en forfalsket dødsattest, udstedt af folkeregistret i Leipzig. Moderens tvivl blev fejlet til side af myndighederne, efter hun havde konstateret, at der på urnen var en anden dato end på dødsattesten. Af frygt for statsmagten stillede hun ikke flere spørgsmål.

Grænsetroppersnes kommandører og Stasi overvågede grundigt, at de blodige handlinger forblev skjult. Informanten Duck fra grænsekompaniet redegjorde overfor Stasi-løjtnant V., at sagen stort set ikke blev diskuteret, derimod var bykommandantens medaljeoverrækkelse et tema blandt soldaterne. En anden informant oplyste til Stasi, at der i forbindelse med begivenhederne herskede en god stemning blandt soldaterne, og at man var begejstret for receptionen hos bykommandanten. Ved evalueringen på et højere ledelsesniveau hos grænsetropperne spillede børnenes død ingen rolle. Den eneste kritik mod den militære disciplin gik på, at fjenden havde fået kendskab til væsentlige forhold i forbindelse med episoden.

Hvorfor blev Muren bygget, og hvor længe vil den bestå (januar 1989)

I anledning af 40-års jubilæet udgav man i DDR en række skrifter, som skulle forsvare fortiden og samtidig pege mod fremtiden. Udviklingen i DDR var ifølge den officielle østtyske historieskrivning en succeshistorie.

Kilde: Fragen und Antworten DDR 40 – Aus Geschichte und Politik. Panorama DDR, januar 1989, s. 26-29.

Sikringen af statsgrænsen den 13. august 1961 var nødvendig for at sikre freden i Europa og for at garantere en uforstyrret opbygning af Den Tyske Demokratiske Republik.

Berlin lå som en ø midt i DDR's territorium og havde en grænse på 162 km til DDR. Denne grænse var åben, og det var muligt for enhver at gå over grænsen uden nogen form for kontrol af pas eller visa. Da den internationale situation havde tilspidset sig i 1960 og 1961, og den kolde krig truede med at slå over til en varm krig, var der opstået en meget stor risiko for fredens opretholdelse.

Alle forsøg fra DDR's og dets allierede side på at opnå kontraktligt ordnede forhold omkring Berlin med Forbundsrepublikken, henholdsvis Vestberlins senat og de tre i Vestberlin repræsenterede allierede, blev ignoreret eller bryskt tilbagevist. Tværtimod blev der foretaget mange foruroligende forsøg på at få Vestberlin, i modstrid med folkeretten, deklareret som en politisk bestanddel af BRD, at undergrave DDR's eksistens og at svække det socialistiske statsfællesskab. Vestberlin skulle som »frontby«, som en »pæl i østens kød«, udnyttes. Man betjente sig af ideologiske, økonomiske og politiske midler overfor DDR. Virksomhedssabotage og valutaspekulation i stor stil var en del af dagsordenen. I Vestberlin opererede centraler for en målrettet rekruttering af højt kvalificeret arbejdskraft. Ifølge skøn af endda borgerlige videnskabsmænd opstod der i de år, hvor grænsen var åben en skade på over 100 milliarder mark.

I 1961 arbejdede 80 spionage- og terrororganisationer såvel som 60 revanchistiske og militaristiske enheder uhæmmet mod DDR og

dets allierede fra Vestberlin. Forbundshæren forberedte sig på en »indre tysk politiaktion«. I begyndelsen af august blev alle de i Vesteuropa stationerede enheder under NATO sat i alarmberedskab.

I denne situation besluttede DDR, i overensstemmelse og med understøttelse af Warszawa-pagtens stater, at sætte grænserne til Vestberlin under fast kontrol. En afgørelse, der var blevet uundgåelig, også selvom det betød en gennemskæring for de mangfoldige familiemæssige forbindelser mellem borgere i Berlin (vest) og DDR. Den sikrede dog freden i Europas hjerte og indledte en afspændingsproces, som slutteligt førte til undertegnelsen af CSCE-slutakten fra 1. august 1975 i Helsinki med deltagelse af 33 europæiske stater såvel som USA og Canada.

Den 13. august 1961 viste hurtigt de første resultater. Således forhandlede DDR og Berlins (vest) senat for eksempel om besøgsordninger og sluttede den 17. december 1963 en aftale om grænsetrafik. Den gjorde det muligt for vestberlinerere at besøge Østberlin og andre byer i DDR.

[...]

Der bliver ofte spurgt, hvor længe Muren vil fortsætte med at bestå. Herpå giver DDR et klart svar: så længe, som årsagerne til oprettelsen eksisterer, så længe der fortsat er love og praktikker, der i modstrid med folkeretten er rettet mod DDR, så længe vil den fortsætte med at være en stabiliserende og fredssikrende faktor. I betragtning af begivenhederne i forbindelse med det nyligt afholdte valg til borgerrepræsentationen i Berlin (vest) 29. januar 1989, hvor det højreekstremistiske og nyfascistiske parti med det misvisende navn »Republikanerne« vandt en betydelig andel af stemmerne, og dermed for første gang vandt mandater, får især den sidstnævnte grund en særlig aktuel betydning. Når nynazismen etablerer sig et halvt århundrede efter begyndelsen på Anden Verdenskrig i Europas centrum, på tysk jord, så er det ikke kun en alarmerende alvorlig sag for Berlin (vest), men også en fare for forudsigeligheden af den politiske udvikling i forhold til grundsætningerne og principperne i slutakten fra Helsinki.